

Kollafjarðar kirkja 145 ár:

Eyðkenni fyri gomlu timburkirkjurnar er samljóð við lands- og bygðalag

Innandura eru kirkjurnar merktar av høgtíðardámi og einfaldum vakurleika

Í árunum 1829-1847 vórðu nógvar kirkjur bygðar í Føroyum. Hetta eru tær eyðkendu og vøkru timburkirkjurnar, og standa tær flestu uppi enn.

Hesar kirkjur, ið umboða nakað av tí besta í føroyskari byggingu, hava vakt áhuga langt út um okkara landamark, og tað av goðum grundum, tí tær eru prógv um framúrskarandi handverk og byggilist.

Tað, sum m.a. eyðkennir hesar kirkjubygningar, er samljóð — harmoniur, uttan eins og innan.

Uttan samtykkja linjur, vinklar og litir á ein natúrligan hátt við landslag og bygðalag. Innandura eru kirkjurnar merktar av einum høgtíðardámi og einfaldum vakurleika, sum fær tann, sum stígur inn um gáttina, at kenna seg í samljóði við rúmið.

Tað, sum m.a. skapar henda virkning, er tann beri víðurin, tað vakra handverkið, og ofta listaverk, sum teir útskornu kórveggir, vit finna í teimum flestu kirkjum frá hesum tíðarskeiði.

Kollafjarðar kirkja er ein av hesum kirkjum. Hon fyllir í hesum døgum 145 ár, og er undirritaði biðin um at skriva númer fá orð um hesa kirkju og um teir, sum hava skapað hetta byggilistaverk.

Orð: Jóannes
Dalsgaard

myndir: Jóhann
Mortensen

Teir spurningar, sum tað verður nomið eitt sindur við í hesum blaðgreinum snúgva seg mest um, nær kirkjan varð vígd, hvør ið hevur smiðað hvat, og so kanska númer orð um hvønn smiðin.

Ein nágreinilig lýsing av Kollafjarðar kirkju og hinum timburkirkjunum frá 1829-1847 og øllum teimum søguligu og listaligu spurningum, sum eru knýttir at hesum kirkjum, kemur, um alt gongur eftir ætlan, fram á øðrum stað. Hetta verður nevnt, tí Fornminnissavnið og Landskjalasavnið savna upplýsingar um føroysku kirkjurnar, og verður hetta tilfar vónandi einaferð almannakunnugt.

Kollafjarðar kirkja, sum stendur á laðadari grund, er úr timbri við flagtekju og torni. Hon stendur í fyrndargamla býlinginum við Sjógv, har sum í hvussu er tvær — møguliga fleiri kirkjur hava staðið framanundan hesari. Tó halda menn í Kollafirði, at henda kirkjan stendur nakað ovari enn hon, sum var framanundan, og sum varð bygd í 1750.

Í forkirkjuni í Kollafjarðar kirkju er ein fjol yvir innhurðini. Í hesa fjol hava smiðirnir skorið sínar forbókstavar, latinska orðið »fecit«, sum merkir gjordu, og Aar 1837

Spurningurin um at byggja nýggja kirkju í Kollafirði og í Kvivík varð reistur á vártingi í 1837. Eitt sindur av kapping hevur verið imillum bygdirnar um, hvør skuldi vera fyrstur við nýggjari kirkju. Kollafirðingar vóru við yvirlutan, og nýggi kirkja kom ikki í Kvivík fyrr enn í 1838.

Nakað bendir á, at tey í Kollafirði hava havt skund, og tað sigst, at hetta kom av, at myndugleikarnir høvdu ætlanir um at seta nýggju kirkjuna á øðrum stað.

Eftir skrivaðu keldum á Sælands landskjalasavni og Føroya

Landskjalasavni at døma er farið undir arbeiðið við nýggju kirkjuna í Kollafirði í august 1837, og stóð kirkjan liðug umleið tann 18. november sama ár. Okkurt smávegis, so sum takrennur og portur, kom ikki fyrr enn nakað seinni.

Nær kirkjan er vígd, kann tað vera eitt sindur av iva um. Eftir mannasøgn í Kollafirði varð hon vígd fyrsta sunnudag í advent 1837. Hesin dagur fall á 3. desember 1837, men hetta er ikki í samsvar við skrivaðu keldurnar, sum benda á, at vígsludagurin var 18. november.

Tann 7. november skrivur Garde sóknarprestur og settur próvstur til amtmannin, at hann »...agter løvredagen d. 18. d.m. at indvie Kollafjords kirke«.

Nú kann tað væl hugsast, at vígsludagurin kortini hevur verið 3. des., antin tí at kirkjufólkinum ikki hevur dámað, at kirkjan skuldi verða vígd ein gerandisdag, ella tí hon ikki hevur verið liðug til tíðina.

Kollafjarðar kirkja er sera vøkur og er sum allar hinar gomlu timburkirkjurnar eitt heilskapað byggilistaverk.

Um tað nú er væl um-

hugsað og tilætlað er ikki lætt at gita, men tað hevur eydnast byggimeistarunum at forma eitt kirkjurúm, við serligum dámi.

Atmosferan, um tað kann verða loyvt at nýta eitt fremmandarorð, er fjálg, samanborið t.d. við atmosferuna í teimum grót- og betongkirkjum, sum vórðu bygðar í 19. og 20. öld.

Smiðirnir

Hvørjir vóru so smiðirnir, og hvat vita vit um menninar aftan fyri henda kirkjubygning?

Í Kollafirði eru nevnt